

Дело C-60/22

**Резюме на преюдициалното запитване съгласно член 98, параграф 1 от
Процедурния правилник на Съда**

Дата на постъпване в Съда:

1 февруари 2022 г.

Запитваща юрисдикция:

Verwaltungsgericht Wiesbaden (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

27 януари 2022 г.

Жалбоподател:

UZ

Ответник:

Bundesrepublik Deutschland

Предмет на главното производство

Защита на данните — Регламент 2016/679 (Общ регламент относно защитата на данните) — Член 5, параграф 2 — Отчетност — Член 17, параграф 1, буква г) и член 18, параграф 1, буква б) — Законосъобразност на обработването — Право на изтриване или ограничаване — Използване на обработваните данни

Предмет и правно основание на преюдициалното запитване

Тълкуване на правото на Съюза, член 267 ДФЕС

Преюдициални въпроси

- 1) Означава ли липсата, респ. неизпълнението или непълнотата на отчетност от страна на администратор съгласно член 5 от Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с

обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните, наричан по-нататък „ОРЗД“), напр. поради липсата или непълнотата на регистър на дейностите по обработване съгласно член 30 от ОРЗД или поради липсата на договореност за съвместна процедура съгласно член 26 от ОРЗД, че данните са обработвани незаконосъобразно по смисъла на член 17, параграф 1, буква г) и член 18, параграф 1, буква б) от ОРЗД, поради което субектът на данните има право на изтриване, респ. ограничаване?

- 2) При утвърдителен отговор на първия въпрос: означава ли наличието на право на изтриване или ограничаване, че обработваните данни не следва да се взимат предвид в съдебно производство? Възможно ли е това най-малкото когато субектът на данните възрази срещу използването в съдебното производство?
- 3) При отрицателен отговор на първия въпрос: означава ли нарушението на членове 5, 30 или 26 от ОРЗД от страна на администратора, че при използване на обработваните данни за съдебни цели национален съд може да вземе предвид тези данни само ако субектът на данните изрично се съгласи с използването?

Цитирани разпоредби на правото на Съюза

Регламент (ЕС) 2016/679 на Европейския парламент и на Съвета от 27 април 2016 година относно защитата на физическите лица във връзка с обработването на лични данни и относно свободното движение на такива данни и за отмяна на Директива 95/46/ЕО (Общ регламент относно защитата на данните) (ОВ L 119, 2016 г., стр. 1), съображение 82, членове 5, 9, 17, 18, 26, 30, 94

Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 година относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила (ОВ L 180, 2013 г., стр. 60), съображение 52

Харта на основните права на Европейския съюз, членове 7 и 8

Цитирани национални разпоредби

Bundesdatenschutzgesetz (Федерален закон за защита на данните, наричан по-нататък „BDSG“) (BGBl. I, стр. 2097), член 43, параграф 3

Кратко представяне на фактите и производството

- 1 Жалбоподателят оспорва решение за отказ на Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Федерална служба по въпросите на миграцията и бежанците,

Германия) и иска предоставянето на статут на бежанец съгласно член 3 от Asylgesetz (Закон за убежището, наричан по-нататък „AsylG“). Решението на ответника се основава на т. нар. административен електронен архив MARIS, който освен това е предаден на съда чрез електронната пощенска кутия на съда и администрацията (наричана по-нататък „EGVP“) в рамките на съвместна процедура съгласно член 26. Що се отнася до въпросите относно предаването на досиета в пълен обем, се препраща към въпросите, които вече са поставени на Съда (дело C-564/21).

- 2 Съществуват съмнения дали ответникът изобщо има регистър на дейностите по обработване по смисъла на член 30 от Регламент 2016/679 (Общ регламент относно защитата на данните, наричан по-нататък „ОРЗД“) относно т. нар. електронен архив MARIS, респ. дали същият е в пълен обем. Освен това не съществува договореност, респ. правен режим по смисъла на член 26 от ОРЗД относно процедурата по електронно предаване на досиета и определянето на отговорностите в тази процедура. Тези документи са изискани от запитващата юрисдикция в хода на производството. Ответникът обаче отказва представянето по-специално с мотива, че по отношение на EGVP не е налице договореност съгласно член 26 от ОРЗД.

Кратко представяне на мотивите за преюдициалното запитване

- 3 Поставя се въпросът как съдът трябва да обработва тези данни най-малкото в случай на (формална) незаконосъобразност на обработването на лични данни на жалбоподателя от страна на ответника, доколкото съгласно Директива 2013/32 в процедури по предоставяне на убежище съгласно националното право се прилага ОРЗД. Нито AsylG, нито Verwaltungsgerichtsordnung (Административнопроцесуален кодекс) съдържат информация по този въпрос.
- 4 Съгласно съображение 52 от Директива 2013/32 Директива 95/46/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 24 октомври 1995 г. за защита на физическите лица при обработването на лични данни и за свободното движение на тези данни урежда обработването на лични данни в процедура по предоставяне на убежище, извършвано в държавите членки съгласно настоящата директива. Съгласно член 94, параграф 1 от ОРЗД Директива 95/46 е отменена, считано от 25 май 2018 г. Въпреки това в съответствие с член 94, параграф 2 от ОРЗД позоваванията на отменената Директива 95/46 се тълкуват като позовавания на настоящия регламент. Следователно ОРЗД се прилага изцяло по отношение на процедури за предоставяне на международна закрила.
- 5 Още Директива 95/46 предвижда документиране на автоматизирани обработки, т. нар. уведомление съгласно член 18 от тази директива. Съдържанието на нотифицирането съгласно член 19 от Директива 95/46 по същество съответства на настоящия член 30 от ОРЗД, като новата правна

норма се отнася за всички форми на обработване, т.е. и за регистри на лични данни.

- 6 При действието на Директива 95/46 ответникът разполага само с много общ регистър на дейностите по обработване като уведомление по смисъла на Директива 95/46 (член 4е от BDSG предишен) относно електронния архив MARIS. Тогавашният регистър на дейностите по обработване (уведомлението) не съдържа специални правила относно обработването на специални категории лични данни съгласно член 9 от ОРЗД (член 8 от Директива 95/46). Такива специални правила относно обработването на данни съгласно членове 9 и 10 от ОРЗД не би трябвало да съществуват и до днес. Всъщност данни за здравословно състояние и вероизповедание, както и за присъди, обикновено се включват в електронния архив MARIS като т. нар. „стандартни документи“. Не е видна специална защита на сигурността на данните, освен че вероятно има регистър на достъпа. Въпреки това досието на търсещо убежище лице може да бъде прегледано от всяка от външните служби на ответника в цяла Германия, както и от самата централа.
- 7 По отношение на воденето на архива и представянето на досиета пред съда запитващата юрисдикция има сериозни съмнения, че ответникът спазва изискванията на член 5, параграф 1 от ОРЗД във връзка напр. с членове 26 и 30 от ОРЗД. Въпреки искането на съда, регистърът на дейностите по обработване не е представен. В това отношение се предвижда изслушване на ръководителя на службата на отговорния орган, т.е. на ответника, след произнасянето на Съда относно отчетността съгласно член 5, параграф 2 от ОРЗД.
- 8 Преди изслушването обаче трябва да се изясни дали неизпълнението на задълженията съгласно ОРЗД и свързаната с него незаконосъобразност на обработването на данните води до санкция, като изтриването на данните съгласно член 17, параграф 1, буква г) от ОРЗД или ограничаване на обработването съгласно член 18, параграф 1, буква б) от ОРЗД. Това е възможно най-малкото когато субектът на данните, в случая жалбоподателят, го изиска. Всъщност, в противен случай съдът би бил принуден в съдебното производство да участва в незаконосъобразно обработване на данни. Ответникът би могъл постоянно да нарушава ОРЗД, без да бъде санкциониран за това.
- 9 В такъв случай само надзорният орган съгласно член 58 от ОРЗД би могъл да предприеме действия. Според националното право обаче налагането на имуществена санкция на Федералната служба по въпросите на миграцията и бежанците обаче не би било възможно. Съгласно член 43, параграф 3 от BDSG, който се основава на член 83, параграф 7 от ОРЗД, не се налагат административни наказания „глоба“ или „имуществена санкция“ на публични органи и структури. Липсва стимул за органа да действа законосъобразно. В резултат от това изискванията на Директива 2013/32 също не биха били спазвани, както и самият ОРЗД.

- 10 Съдът вече е постановил, че към датата на обработването, но не и преди това, „уведомлението“ (понастоящем: регистъра на дейностите по обработване) трябва да е пълно (решение от 9 ноември 2010 г., Volker und Markus Schecke и Eifert, C- 92/09 и C- 93/09, EU:C:2010:662, т. 95 и сл.). В случая личните данни на жалбоподателя са обработвани от ответника още преди датата на подаването на молбата за предоставяне на убежище (7 май 2019 г.). Следователно най-малкото съгласно практиката на Съда към тази дата би трябвало да е налице пълен регистър на дейностите по обработване относно архива MARIS (а оттам и относно досието на жалбоподателя във връзка с предоставянето на убежище). Случаят обаче не е такъв.
- 11 Съдът все още не се е произнесъл нито съгласно Директива 95/46, нито съгласно ОРЗД относно приложимото право в случая. Ако се цели, за да докаже спазването на ОРЗД, администраторът или обработващият данни да поддържа документация за дейностите по обработване, за които той е отговорен (съображение 82 от ОРЗД), се поставя въпросът какви са последиците от неизпълнението на задължението от страна на отговорния орган. Всъщност в този случай отчетността съгласно член 5 от ОРЗД не може да бъде изпълнена.
- 12 Действително член 83, параграф 5, буква а) от ОРЗД предвижда, че нарушението на отчетността съгласно член 5 от ОРЗД може да подлежи на административно наказание „глоба“ или „имуществена санкция“ в размер до 20 000 000 EUR. Както вече беше посочено обаче, съгласно член 43, параграф 3 от BSDG това не се прилага за федерални органи. Въпреки това член 17, параграф 1, буква г) от ОРЗД предвижда, че най-малкото по искане на субекта на данните незаконосъобразно обработваните данни следва да бъдат изтрети.
- 13 Липсата, респ. непълнотата на регистъра на дейностите по обработване води до убеждението на запитващата юрисдикция, че обработването на данни е „формално“ незаконосъобразно, най-малкото с оглед на член 5 от ОРЗД. Поради това се поставя въпросът дали в такъв случай като санкция за неизпълнение на задължение съгласно член 5 от ОРЗД във връзка с член 30 от ОРЗД не следва да се извърши изтриване на данните или поне ограничаване на достъпа до тях. Всъщност в противен случай ОРЗД не би могъл да бъде ефективно приложен поради липсата на възможна санкция.
- 14 Все пак, доколкото е известно, при действието на член 18 и следващите от Директива 95/46 Френската република например урежда в националното право строга законова забрана за използване в съдебни производства на личните данни, които не са включени в уведомление от страна на отговорния орган до надзорния орган (CNIL), доколкото използването на данни при липсата на документиране е незаконосъобразно. По този начин в случая вече е наложена поне една санкция поради това, че данните не биха могли да бъдат обработвани и използвани от съда. При действието на ОРЗД липсата на регистър на дейностите по обработване трябва да доведе до

забрана за използване и в Португалия и в други държави членки. Механизъм, който не съществува във Федерална република Германия в контекста на прилагането на Директива 95/46 както и при действието на ОРЗД. В случая се полагат основите за „търпимост“ към липсата на уведомление.

- 15 Освен това електронното предаване на досието и писмените становища на ответника представлява обработване на данни по смисъла на член 4, параграф 2 от ОРЗД, при което следва да се спазват принципите на обработването на данни съгласно член 5 от ОРЗД. Поради това и в случая възникват съмнения по отношение на формалната законосъобразност на обработването на данни в резултат от предаването на т. нар. административен електронен архив и писмените становища на ответника чрез съответните средства за предаване. И в този случай липсва регистър на дейностите по обработване и правен режим относно съвместната отговорност. Действително съществува *Verordnung über die technischen Rahmenbedingungen des elektronischen Rechtsverkehrs und über das besondere elektronische Behördenpostfach vom 24.11.2017* (Наредба от 24 ноември 2017 година относно техническите рамкови условия за електронно правосъдие и специалната електронна пощенска кутия) (BGBl. I, стр. 3803, изменена с член 6 от Закона от 5 октомври 2021 година, BGBl. I, стр. 4607). Тя урежда предаването на електронни документи на съдилищата на провинциите и федералната държава. При това върховните органи на федералната държава или на правителствата на провинциите могат да извършват при публичноправните органи проверки за своята област на идентичността на органите или публичноправните юридически лица, за да ги допуснат до специалната електронна пощенска кутия (т. нар. *BeVPos*). Освен това върховните органи на федералната държава или няколко правителства на провинции могат съвместно да определят публичноправен орган за своите области. Кой фактически да е той, не е регламентирано. В крайна сметка зад това вероятно стои т. нар. работна група на министерствата на правосъдието с участието на федерални представители и представители на провинциите (Комисия за информационни технологии в съдебната система с участието на федерални представители и представители на провинциите (наричана по-нататък „BLK“), работна група „Стандарти в областта на информационните технологии в съдебната система“). Не е известно и не е документирано кой орган или кои органи са отговорни за справочната услуга на EGVР или на *BeVPos* или дори за необходимата сървърна структура.
- 16 Освен това не съществуват съответни законови или други писмени правила между съдилищата и органите, както би било необходимо съгласно член 26 от ОРЗД, които да регламентират отговорностите. Дори във федералните провинции, които са избрали модела на съвместната процедура в съответствие с нормативните си актове, липсва съответно прилагане в съответствие със защитата на данните. В Хесен наредбата дори предвижда, че електронната пощенска кутия се води само на сървърите на „изчислителния център“ на съдебната власт, т.е. от *Hessische Zentrale für*

Datenverarbeitung (Централа за обработване на данни Хесен, наричана по-нататък „HZD“). При това HZD не е част от съдебната система и като посредник при всички положения е обработващ лични данни съгласно член 28 от ОРЗД.

- 17 Известно е само, че като „посредник“ Landesamt für Datensicherheit in Nordrhein-Westfalen (Служба по сигурност на данните, Северен Рейн-Вестфалия, Германия) трябва да е отговорна за управлението и функционирането на централния, общодържавен сървър на регистъра S.A.F.E. SAFE идентификаторът трябва да е неизменен и да се предоставя само веднъж (вж. по този въпрос SAFE – http://www.egvp.de/Drittprodukte/SAFE_Abbildungsvorschrift_SAFE_ID_Stand_Dez_2014.pdf). Освен това пощенските кутии в EGVP се обозначават с уникален идентификационен номер (т.нар. Govello ID). Доколкото е известно на запитващата юрисдикция, тези идентификатори трябва да бъдат регистрирани в справочна услуга, поддържана от Северен Рейн-Вестфалия (IT-NRW). Не е регламентирано кой всъщност отговаря за предоставянето на Govello-ID в обединението на федералната държава и провинциите.
- 18 Не е известно на какво правно основание в областта на защитата на данните действа EGVP. По запитването за договореност съгласно член 26 от ОРЗД ответникът отказва да изрази становище и да я представи. В това отношение се поставя също въпросът дали при липсата на определяне на отговорности съгласно член 26 от ОРЗД може да се извърши законосъобразно предаване чрез т. нар. специална електронна пощенска кутия. Това се отнася и за сигурността на данните, тъй като нито един от документите не се криптира по време на предаването.
- 19 Запитващата юрисдикция счита, че не е от решаващо значение дали съгласно настоящото позитивно право за специалната електронна адвокатска пощенска кутия трябва да се използва криптиране от край до край. Най-малкото в Хесен няма криптиране на съобщенията, които следва да се предават, между посредника, HZD и съответния съд, т.е. Verwaltungsgericht Wiesbaden (Административен съд Висбаден, Германия) също.
- 20 Това обаче не е от значение в случая, тъй като процедурата съответства на процедура по пощата. Що се отнася до интернет базираната услуга Gmail, Съдът е постановил, че не става въпрос за съобщителна услуга, тъй като не включва достъп до интернет, и не се състои изцяло или главно в пренасянето на сигнали на електронни съобщителни мрежи и следователно не представлява „електронна съобщителна услуга“ (решение от 13 юни 2019 г., Google LLC, C-193/18, EU:C:2019:498). Ето защо EGVP не е услуга, която попада в обхвата на Директива 2002/58/ЕО (член 2, параграф 4 от ОРЗД). Следователно ОРЗД се прилага с последицата, че EGVP и свързаните с нея процедури трябва да се включат в регистър на дейностите по обработване и съответната отговорност трябва да се договори като процедура с много

администратори съгласно член 26 от ОРЗД. Двете условия не са налице в разглеждания случай. Поради това са налице съмнения относно законосъобразността на предаването на данни.

- 21 EGVP е процедура на съдебните администрации, които следва да се отнесат към втората власт — изпълнителната, и на ответника, който също е част от изпълнителната власт. Ето защо съдът е убеден, че ответникът трябва да се погрижи електронната процедура по предаване на данни от писмени становища и досиета да е в съответствие с ОРЗД.
- 22 Поради това в контекста на съдебната дейност за запитващата юрисдикция възниква въпросът как следва да се обработват данните, предоставени чрез системата на EGVP чрез т. нар. административна пощенска кутия, ако процедурата на EGVP и свързаното с нея обработване на данни като такива не са в съответствие с ОРЗД.
- 23 Запитващата юрисдикция трябва да вземе под внимание и да спазва ОРЗД в контекста на съдебната дейност.
- 24 Тя не оказва влияние върху законосъобразността на обработването на данни от страна на съдебната администрация, доколкото същото е извън „съдебната дейност“ на втората власт — изпълнителната. Запитващата юрисдикция обаче трябва да вземе под внимание и да спазва правото на Европейския съюз. Ако страните в производството го нарушат, използването на данни за съдебни цели вероятно не би било възможно, доколкото, в противен случай, съдът ще участва в незаконосъобразно обработване на данни. В настоящия случай това се утежнява от обстоятелството, че с оглед на досегашната кореспонденция ответникът вероятно (съзнателно) нарушава европейското право.
- 25 Не е налице и случай, който би обосновал използване за съдебни цели въз основа на член 17, параграф 3, буква д) от ОРЗД за установяването, упражняването или защитата на правни искания от ответника. Действително данните служат на ответника за спазване на правно задължение, което изисква обработване, предвидено в правото на Съюза или правото на държавата членка, което се прилага спрямо администратора или за изпълнението на задача от обществен интерес или при упражняването на официални правомощия, които са предоставени на администратора, член 17, параграф 3, буква б) от ОРЗД. В същото време обаче това окончателно би узаконило дейност, която е в противоречие със защитата на данните.
- 26 Следователно поставените въпроси са от особено значение, когато става въпрос за прилагането на ОРЗД в съдебното производство. Целта съгласно член 1, параграф 2 от ОРЗД да се насърчат основните права и свободи на физическите лица, и по-специално тяхното право на защита на личните данни, би била подкопана.

- 27 В това отношение, най-малкото при отрицателен отговор на първия въпрос, би трябвало е да е необходимо разпореждането на субекта на данните или, по-добре, изричното съгласие на субекта на данните — в случая жалбоподателя, за използването на данните му въпреки формалното незаконосъобразно обработване в съдебното производство.
- 28 Това обаче би довело също до положение, при което в случай на отказ обработваните при ответника данни, представени под формата на т. нар. електронен архив MARIS, не биха могли да бъдат обработвани (използвани) от съда. Това би означавало също, че докато задълженията за документиране бъдат изпълнени, вече не би имало основание за произнасяне. Първоначалното решение на ответника би трябвало да бъде окончателно отменено. До изпълнението на задълженията за документиране не би било възможно произнасяне по предявеното право на убежище.

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ